

...μέχρι το τέλος και μετά

Δέκα χρόνια χωρίς τον Χάρη Τεμπερεκίδη

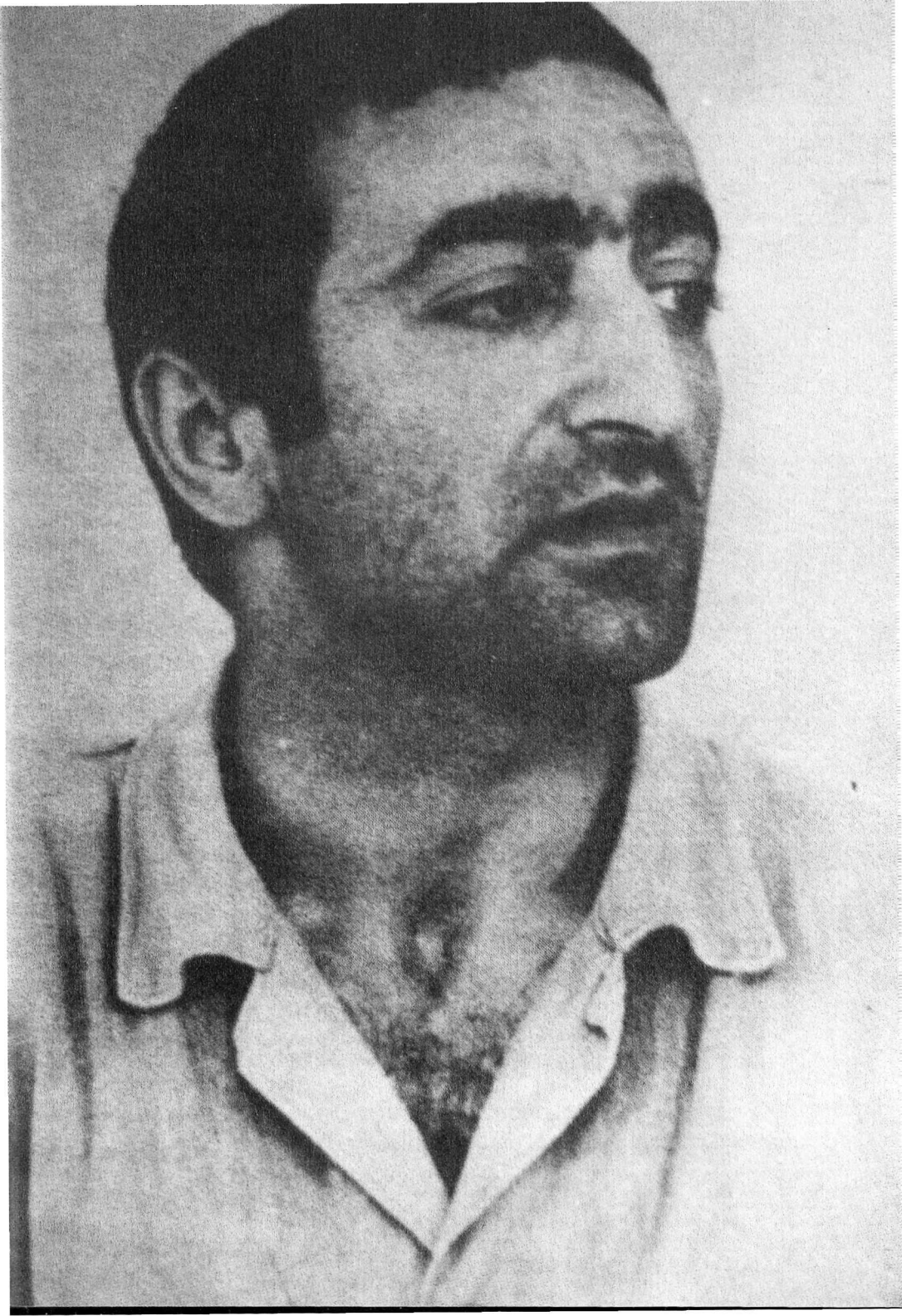
Φλεβάρης 2009

ΔΑΙΜΩΝ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

...μόνο αυτοί που ζουν έξω από τις φυλακές
μπορούν να τιμήσουν τα νεκρά σώματα
να καθάρουν τους εαυτούς τους
από τον πόνο για τους νεκρούς τους με αγκαλιές,
μπορούν να γδάρουν τις ταφόπλακες
με τα νύχια και τα δάκρια.

Όχι όμως οι φυλακισμένοι...
εμείς μπορούμε μόνο να σφυρίζουμε
έτσι ώστε η ηχώ να ηρεμήσει τα νέα...

Το κείμενο που ακολουθεί είναι καταγραφή συζήτησης που είχε ο Χάρης το 1979 -όντας κρατούμενος στη φυλακή της Κέρκυρας- με το δημοσιογράφο Γιάννη Λιάνη στα πλαίσια μιας έρευνας για τις φυλακές που δημοσιεύτηκε σε συνέχειες στην εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ. Ο Λιάνης σχολίαζε:

«...Στην Κέρκυρα πάλι. Ακούμε τον καταδικασμένο σε ισόβια και 15 χρόνια, Θεοχάρη Τεμπερεκίδη. Με δυο δραπετεύσεις από τις φυλακές Αλικαρνασσού και από το νοσοκομείο κρατουμένων όπου νοσηλευόταν, ο Τεμπερεκίδης βρέθηκε δυο φορές στις πειθαρχικές φυλακές της Κέρκυρας. Τα σείστρα του χρόνου ηχούν στα αυτιά του Τεμπερεκίδη μόνο με χειροπέδες καθώς από 14 χρονών ανήλικο στη Δευτέρα γυμνασίου μέχρι σήμερα -με ελάχιστα διαλλείματα-, ταξίδεψε σε όλες τις ελληνικές φυλακές. Με τη σκούρα μπλε φόρμα του κατάδικου, με το μαλλί του κουρεμένο κοντό και με την καρδιά του τρυπημένη από τις σαϊτιές της μοίρας, ο Τεμπερεκίδης βρέθηκε απέναντί μου για να ακούσω μια από τις πιο αδυσώπητες μαρτυρίες στο οδοιπορικό μου (...) Ο Τεμπερεκίδης χαίρει μιας απίστευτης αίγλης ανάμεσα στους άλλους ποινικούς για τη στάση του μέσα στις φυλακές».

“ Γεννήθηκα στην Πολωνία. Πέντε χρονώ ήρθα με τους γονείς μου εδώ. Μεγάλωσα σε ένα σπίτι φτωχό. Άρχισα τις κλοπές 14 χρονώ στα Γιαννισιά. Ήμουν αγνός και αγαθός και από την μια φυλακή στην άλλη έγινα αυτό που είμαι σήμερα: ένας επικίνδυνος κατάδικος. Το σκοινί τραβάει

από πολύ παλιά. Μετά τις πρώτες κλοπές πήγα να το σκάσω για τη Βουλγαρία. Με βούτηξαν και με κλείσαν στο αναμορφωτήριο του Ωρωπού. Εκεί είχαμε για «σωφρονιστή» ένα τέρας που στην κόλαση θα του 'χουν ξεχωριστή θέση. Ήταν ο στρατοδίκης Μπουτσικάρης, γνωστός για τις θηριωδίες του στο ανάρτικο. Με πέντε άλλα παιδιά δραπετέψαμε. Μας πιάσαν και μας στείλαν στη Βουλιαγμένης¹ κι από εκεί μας μπάρκαραν σε καράβι και μας μετέφεραν σε τούτο το νησάκι απέναντι από την Κέρκυρα που το λένε Βίδο. Που να φανταζόμουν ότι στη Βίδο θα πέρναγα τα νιάτα μου και στην Κέρκυρα τα υπόλοιπά μου χρόνια. Στη Βίδο «έστρωσα» γιατί είχα διευθυντή ένα θαυμάσιο παιδαγωγό. Τον Αλεξόπουλο. Έμαθα μουσική, έπαιζα τρομπέτα και πήγαινα στο Γυμνάσιο. Βγήκα 17 χρονώ.

Στο σπίτι είχαμε προβλήματα. Ο πατέρας μου ήταν αλκοολικός, λεφτά δεν υπήρχαν. Έκλεψα ένα μηχανάκι και μια τρομπέτα και μετά από αυτά τα μικρά αδικήματα έφτασα στο πολύ μεγάλο. Σκότωσα στη Θεσσαλονίκη έναν έμπορο για να τον ληστέψω.

Έφαγα ισόβια και 15 χρόνια. Το ταξίδι μου στις φυλακές άρχισε από το Επταπύργιο και μετά βρέθηκα στην Αλικαρνασσό. Δραπέτευσα την πρώτη φορά από το Βενιζέλειο Νοσοκομείο και τη δεύτερη, μαζί με τον μακαρίτη Κεχαΐδη, από τις φυλακές της Αλικαρνασσού. Έφαγα για τις δύο αποδράσεις 15 χρόνια, κατά συγχώνευση II. Στην πρώτη απόδραση με πιάσανε λίγες ώρες αργότερα γιατί γύρισα στον τόπο του ραντεβού όπου περίμενα τον συνκατάδικο που φύγαμε μαζί. Εκεί μου την είχαν στήσει. Είχα καταφύγιο εκείνη την εποχή στα Χανιά, κάτι καλά παιδιά από το αναμορφωτήριο. Ήθελα να φύγω για την Πολωνία, να πάω στον νονό μου. Στη δεύτερη απόδραση ήταν όλα καταστρωμένα από τον Κεχαΐδη, που τέτοιος κατάδικος και τέτοιο παιδί δε θα ξαναπεράσει από τον ντουνιά. Κόψαμε το κάγκελο με σιδεροπρίονο και από το παράθυρο του δεύτερου ορόφου σαλτάραμε, χωρίς να μας πάρει χαμπάρι κανένας. Τον Κεχαΐδη τον πιάσανε δυο ώρες αργότερα. Εγώ έφυγα κατά τη Σητεία, όπου είχα καλή κρυψώνα, αλλά είχα πολλά ατυχήματα στο δρόμο. Έξι μέρες περιπλανιόμουν στα βουνά σαν το ζώο, τρώγοντας σπαράγγια, κουκιά, σιτάρι, πίνοντας βρώμικο νερό. Θέλησε να με βοηθήσει μια γυναικούλα αλλά εγώ δεν την εμπιστεύτηκα. Όταν με είδε αξύριστο και

¹ Σωφρονιστικό κατάστημα ανηλίκων, εκεί που σήμερα βρίσκονται το 6ο και 4ο Γυμνάσιο-Λύκειο, Βουλιαγμένης και Ζεύξιδος, στον Νέο Κόσμο. Τα χρόνια πριν το θάνατό του, ο Χάρης «επέστρεψε» και σύχναζε σε καφέ που βρίσκεται πίσω ακριβώς από το κάποτε κολαστήριό του

κουρελή, τρώμαξε. Της χύθηκε το γάλα. Μου έδωσε φιλοξενία αλλά εγώ αρνήθηκα.

Μετά από αυτά τα παραπτώματα, βρέθηκα στην Κέρκυρα. Την πρώτη φορά που ήρθα στην Κέρκυρα, μετά την πρώτη μου απόδραση, ήταν τα χρόνια που η φυλακή ήταν λάσκα. Επίτηδες λάσκα. Οπλοφορούσα κι εγώ γιατί αλλιώς δεν την έβγαζες. Τη φυλακή την αφήσανε οι δεσμοφύλακες να «ξεπέσει» για να μετατραπεί σε πειθαρχική και να πάρουνε έξτρα μισθούς και πριμ. Οι δεσμοφύλακες τότε πασάρανε μαχαίρια, ναρκωτικά, χάπια και ποτά σε μερικούς κρατούμενους.

Σήμερα οι φυλακές της Κέρκυρας έχουν μια φαινομενική ησυχία. Τα «σκαθάρια» -έτσι λέμε στη γλώσσα της φυλακής τους άτακτους κρατούμενους-, φαίνεται ότι έχουν γαληνέψει. Αλλά η αλήθεια είναι ότι κάθε μέρα εδώ εφευρίσκουν νέους μηχανισμούς καταπίεσης, ραδιουργίας και ξεφτελισμού του ανθρώπου.

Θα σας διηγηθώ τα προσωπικά μου πάθη. Όταν η φυλακή έγινε πειθαρχική, έφαγα πολύ ξύλο. Εικοσιπέντε μέρες πριν γίνει πειθαρχική, με στείλανε στην Αίγινα. Το κάνανε για να με αφοπλίσουν. Εκείνο τον καιρό είχα μαχαίρι. Είχα καταντήσει αγρίμι. Έπαιζα ποδόσφαιρο και είχα το μαχαίρι επάνω μου. Με το που πήγα στην Αίγινα, παρέδωσα το μαχαίρι. Στην Αίγινα βρήκα τον Κεχαΐδη. Όλοι εμείς οι κατάδικοι στις φυλακές πιστεύουμε ότι ο Κεχαΐδης δολοφονήθηκε.

Όταν μαθεύτηκαν τα αίσχη που έκανε η παλιά φρουρά στην Κέρκυρα, στείλαν έναν εισαγγελέα για ανακρίσεις. Δεν εξέτασαν κανέναν από μας και απάλλαξαν όλους τους δεσμοφύλακες με βούλευμα! Φανταστείτε ότι μόνο η εισαγωγή ναρκωτικών που γινόταν κάθε μέρα στη φυλακή, τιμωρείται με ισόβια. Εκείνον το καιρό μαρτύρησαν εδώ και άσχετοι τελειώς κατάδικοι, φαντάρια και αεροπόροι που δεν είχαν υποπέσει σε κανένα πειθαρχικό παράπτωμα. Μέρα-νύχτα η φυλακή αντιλαλούσε από τις μεταγωγές των κρατουμένων. Εγώ ήμουν στην ακτίνα I', κοντά στην πόρτα και δεν είχα ύπνο από το ομαδικό ξύλο, τις γκλοπιές και τους αναστεναγμούς των βασανισμένων που φώναζαν «ωχ μάνα μου». Από το πολύ ξύλο που δίναν οι υπάλληλοι γίνονταν μούσκεμα στον ιδρώτα. Μπαίνανε μέσα στα κελιά και βαράγανε όπου λάχει. Όπου σε πάρει. Κεφάλι, μάτι, γεννητικά όργανα. Φοράγανε βαριά παπούτσια, παίζανε κομπολόγια κλεμμένα από τους κατάδικους, βρίζανε και φτύνανε για να μην κοιμηθούμε. Κάποιος κάρφωσε πρόθυμα στον δεσμοφύλακα, ότι εγώ είπα πως αυτό το μπουζούκι θα κρατήσει έξι μήνες και μετά θα 'ρθει πάλι η σειρά μας.

Ήρθε ο φύλακας με τους «λεβέντες» του στο κελί μου. Με χτυπούσε σφαλιάρες, το κεφάλι στο ντουβάρι, και μετά έκανε νόημα και με περιλάβαν οι άλλοι. Με πήγαν στο πειθαρχείο. Δεν είχα «ακούσει» το «σταυρό» της Αίγινας, που είναι υποφερτός, γιατί οι κρίκοι είναι χαμηλοί. Με το που ανοίξανε το πειθαρχείο, είδα κρεμασμένο το φίλο μου, τον Λάμπρο τον Πέτση. Μου φάνηκε σαν πεθαμένος. Έπαθα τρακ. Μας βάλαν πλάτη με πλάτη. Για μένα, επειδή είμαι κοντός και δε φτάνανε τα χέρια μου στους κρίκους, φέραν έξτρα χειροπέδες από τη φρουρά. Τις πιάσανε στους κρίκους και με κρέμασαν από τις χειροπέδες. Οι μύτες των δακτύλων μόλις ακουμπούσαν στο πάτωμα. Έχασα την ανάσα μου. Ο ιδρώτας έτρεχε ποτάμι καθώς ο ένας κρεμασμένος τραβούσε τον άλλον και γινόμασταν διπλό βάρος.))

Χάρης Δεσμώτης²

(η φυλακή) ...να ανοιχτεί, να σπαστεί και τα κομμάτια της να διασκορπιστούν στους δρόμους της κοιμισμένης πολιτείας, να την ξυπνήσουν και να της ξεσκίσουν το πέπλο της άγνοιας που μ' αυτό έντυνε την εντιμότητά της! Άλλο από τις αλυσίδες αυτής της ζωής δεν γνώρισα, τίποτε άλλο.

Θέλεις να σου πω τι ένοιωθα όταν με έδεσαν στον «σταυρό», ε! Τότε που τράβαγαν ψηλά τους χαλκάδες, τους τέντωναν για ν' ανυψωθώ και για να μην ακουμπάει ούτε το μεγάλο δάκτυλο στη γη, λες κι αν πατούσε θα τους έκλεβε την ευτυχία και επειδή ήμουν βαρύς, να βογγάνε, να λυσσάνε, να προσπαθούν νε με τραβήξουν ψηλά για να μου σκίζει ο πόνος τις σάρκες και αυτές την καρδιά:

«Δεσ' τον γερά τον πούστη».

«Σκάσε ρε πούστη, βούλωστο!»

«Να μην πατάνε τα πόδια του στη γη. Να κρέμεται, να κρέμεται γιατί μόνο αυτός ο τρόπος υπάρχει για να καταλάβει τι είναι ανυπακοή».

«Κάργαρε το χαλκά, τέντωσε ψηλά την αλυσίδα, ένωσε τη μαζί του να μην έχει καθόλου λάσκο, καθόλου αέρα και σφικτά τους καρπούς, γερά, γερά, πολύ γερά».

² Μονόλογος που ο Γιάννης Πετρόπουλος αποδίδει στον φίλο και συγκρατούμενό του Χάρη Τεμπερεκίδη. Προέρχεται από το θεατρικό έργο «ΧΑΡΗΣ ΔΕΣΜΩΤΗΣ» του Γιάννη Πετρόπουλου (εκδόσεις ΔΙΑΔΟΣΗ) και διαδραματίζεται μετά από την κοινή τους απόδραση από τις φυλακές Κέρκυρας το 1986.

Κι όταν επιτέλους, καταϊδρωμένοι εκεί μέσα στη σκοτεινιά τους τα καταφέρανε, τους είδα να χαίρονται. Γιατί το είχαν επιτέλους καταφέρει, γιατί με είχαν σταυρώσει στα δεσμά απάνω στον τοίχο και προπαντός γιατί, όσες προσπάθειες κι αν έκανα για να ακουμπήσω στη γη και ν' αλαφρώσω τους πόνους, συναντούσα το κενό, ήμουν κρεμασμένος στις αλυσίδες στον αέρα κι αυτό το είχαν σαν το μεγαλύτερό τους έργο. Θριαμβολογούσαν γιατί κατάφεραν κι έκτισαν έναν άνθρωπο ζωντανό. Κι άρχιζαν:

«Τώρα λέγε ρε πούστη, εσύ είσαι ο μάγκας, εσύ είσαι ο νταής; Λέγε μωρή κουφάλα, εσύ είσαι ο νταής; Κοίτα ρε ο άψυχος, δεν έχει κότσια μια λέξη να βγάλει».

«Μίλα μωρή πουτάνα, μίλα μωρή πόρνη, εσύ είσαι ο Χάρης, ο σκληρός, που δε δέχεσαι κουβέντα, μια λέξη, λέγε ρε πούστη άμα έχεις καρδιά, μια λέξη κι άμα δεν στη ξεριζώσω αυτή τη στιγμή, μωρή κουφάλα, να μη με λένε Καμπανά».

(...) Για να δούμε ποιος μωρή κουφάλα θα έχει ξανά την τόλμη να ξα-νασηκώσει σε μένα το κεφάλι. Ε! Ποιος;»

«Εμπρός, βαράτε τον δυνατά, πιο δυνατά σας λέω τον πούστη, τσακί-στε τον αμείλικτα, εδώ ρε πούστη θα σαπίσεις». Και μέσα στη ζάλη του χορού τους με χτυπούσαν με τα κλομπς, με μαστίγωναν, με έφτυναν.

Τρεις φορές λιποθύμησα από τους πόνους και τις τρεις με συνέφεραν χτυπώντας το κεφάλι μου τον τοίχο.

«Ξύπνα μωρή κουφάλα», ούρλιαζαν όλοι μαζί, «εδώ θα πεθάνεις όποτε θέλουμε εμείς και όχι όποτε θέλεις εσύ. Πρώτα θα σε ξεσκίσουμε και θα σε φάμε ζωντανό...»

«Γιατί από εδώ δεν πρόκειται να λυθείς ποτέ, εδώ θα αφήσεις την τελευταία σου πνοή...»

«Κι εμείς θα σε απολαμβάνουμε να σβήνεις και να πεθαίνεις».

Κι εκεί με άφηναν μέσα στο σκοτάδι, γεμάτο αίματα, πόνους, πληγές να ρέουν και να γίνονται, μέσα στη θλιβερή μοναξιά και στο φόβο που με κατάπινε, η μεγάλη μου συντροφιά, ο αμίλητος και βουβός αυτός καθρέφτης της κοινωνίας τους, ενώ κάθε τόσο έμπαινε και από ένας δήμιος για να δει αν ακόμα αντέχω και ζω. «Ζεις ακόμα ρε πούστη, ζεις μωρή κουφάλα. Ρε, ζει ακόμα ρε, αυτός δεν έχει πάθει τίποτα... Χτύπα τον ρε, βάρρα τον ρε τον πούστη στα σπλάχνα, στο κεφάλι...»

Και αυτό να επαναλαμβάνεται και να επαναλαμβάνεται. Και να το θέλω! Να το ζητώ, γιατί μέσα στο τρομερό και αδηφάγο σκοτάδι της μοναξιάς, αυτοί χωρίς να το ξέρουν, ενώ έρχονταν να μου μεταδώσουν τον τρόπο, μου έσπαζαν αυτόν τον μεγαλύτερο τρόπο, τον τρόπο της μοναξιάς και για λίγες στιγμές είχα παρέα την παρέα τους.

Ναι, αλυσοδεμένος στον «σταυρό», ξέβραζα τον σταυρό που είχα μέσα μου, και μαζί με αυτό και την κοινωνία τους, που τώρα εσύ μου λες να μη χιμήξω καταπάνω της και ν' αφήσω άθικτα τους δήμιους και τους σταυρούς, όταν αυτή τη στιγμή άπειροι άλλοι είναι καρφωμένοι απάνω τους. Θες να τα ξεκάσω, να τα ξεγράψω όλα;

Μα αυτά δεν είναι της σκέψης αλλά του κορμιού και αυτά δε μπορεί καμία δύναμη να τα σβήσει, αυτά πάντα θα βγαίνουν και θα ξαναβγαίνουν στην επιφάνεια μέχρι κάποια στιγμή ή να πάρουν μια γλυκιά ικανοποίηση ή να σε στραγγαλίσουν από την ίδια φρίκη που ζητά άκαρπα δικαίωση.

(...)Μήπως θέλεις να συνεχίσω, τι μας έκαναν όταν μας έπιασαν με τον Γιώργο στην Κρήτη, σ' εκείνα τα τιμεντένια κλουβιά, γιατί έχεις περάσει από 'κει και ξέρεις. Τι θέλεις τώρα να μου πεις; Ε! Λέγε!

Εγώ θα σου πω: την κοινωνία τους αυτή τη βλέπω για βίασμα, για λήστε-μα, για σκότωμα και όσο οι πληγές θα με κατατρώνε, τόσο περισσότερο η λύσσα μου θα γίνεται αγριότερη, σκληρότερη. Γιατί ποιος άνθρωπος μετά από έναν τέτοιο εξευτελισμό που θα του κάνουν θα θέλει να ζήσει ήσυχα; ΠΟΙΟΣ; Τη στιγμή που όλες οι πληγές βογκούν και θεριεύουν και ζητάνε να με καταξεσκίσουν ολόκληρο όταν λίγο την σκέψη κατασιγάσω και δεν ξεβράσω το ίδιο το μίσος που με γέμισαν καταπάνω τους.

Πάντοτε γελούσες φίλε όταν σου τραγουδούσα:

«...όταν πεθάνω βάλτε μου το κινητό στο μνήμα
μα μη θάψετε βαθιά για να 'χω καλό σήμα».

Ήταν βλέπεις το κινητό, απαραίτητο αξεσουάρ στα πολυάριθμα και βαρυφορτωμένα τσεπάκια του μιλιτέρ γιλέκου σου. Δεν ήμουν εκεί Χαρούλη για να σε κατευοδώσω με ένα κινητό. Θα μου είχες τσακίσει εξάλλου όλες τις τηλεκάρτες (πέντε όλες κι όλες κάθε βδομάδα). Δε κόρταινα φίλε να σε ακούω. Με γαλήνευε η σοφή καλοσύνη σου. Αυτό το παράπονο μού έχει μείνει Χάρη. Κι ακόμα η ανημπόρια των δελτίων ειδήσεων μέσα στο κελί, τότε που η απελπισία έπνιγε τις πρόσκαιρες ελπίδες. Ξέροντας πως δεν σε «έπαιρνε» να ξαναπέσεις στα χέρια τους.

Κι εσύ ρε μάγκα, ακόμα και στον επιθανάτιο ρόγχο σου, στο δούλεμα τούς είχες. «Μαρτυριάρης» στα τελευταία σου, έδωσες τους συντρόφους σου: «...ένας ρουμάνος και δυο αλβανοί!». Και οι μαλάκες ψαρώσανε! Αν πήγαιναν να ρωτήσουν στα κάτεργα που έκλεψαν τη νιότη σου, ακόμα και τα κάγκελα θα γέλαγαν μαζί τους.

Ο Χάρης των αποδράσεων και εξεγέρσεων.

Ο Χάρης της χωρίς όρια ανθρωπιάς.

---

³ κείμενο που γράφτηκε λίγο καιρό μετά το θάνατο του Χάρη και δημοσιεύθηκε στο περιοδικό sabot

Ο Χάρης με το ξύλινο κουτί του ντόμινο που μέσα στα τοιχώματά του ήταν «χτισμένη» μια λίμα. Χρόνια κουβάλαγε αυτό το ντόμινο από μεταγωγή σε μεταγωγή, περιμένοντας την ευκαιρία για την τέταρτή του απόδραση. Μόνο που η ευκαιρία ήρθε πολύ αργά, λίγο πριν την αποφυλάκιση. Και τότε ο Χάρης έσπασε το κουτί και έδωσε τη λίμα στα παιδιά που δοκίμασαν την τύχη τους κόβοντας τα κάγκελα. Αυτό εξάλλου ήταν πάντα ο Χάρης, μέσα και έξω από τις φυλακές: ένα προστατευτικό ξύλινο κουτί με μια καλά κρυμμένη λίμα, έτοιμο πάντα να σπάσει για τους άλλους.

Ο Χάρης που το 1995 δεν ήταν καλά-καλά ούτε ένα χρόνο ελεύθερος (μετά από 23 χρόνια φυλακές) και ξαναβρέθηκε πίσω από τα σίδερα για την έμπρακτη (λες και υπάρχει κι άλλου είδους) αλληλεγγύη του στον τότε πιο κυνηγημένο δραπέτη που το άκουσμα και μόνο του ονόματός του έφτανε για να κλείνουν όλες οι πόρτες και οι μπάτσοι να «την ψάχνουν» λυσσασμένα.

Ο Χάρης που παρέμενε το ήθος και η αξιοπρέπεια και η μαγκιά που η λαίλαπα της πρέζας και των στεντόν ισοπέδωσε στις φυλακές.

Ο Χάρης που (με 23 χρόνια «σκαστά» στην πλάτη του) στεκόταν στην ουρά στα τηλέφωνα κι ας ρώταγαν γεμάτοι απορία οι «παλαιστικοί» και τα «φουσκωτήρια»: «...εσύ Χάρη περιμένεις στην ουρά;»

«Ναι, εδώ είναι η θέση μου» τους απαντούσε, «...για να τους προσβάλλω και να καταλάβουν ότι δεν πρέπει να παίρνουν τη σειρά από τα "κρατουμενάκια"».

Ο Χάρης που ήταν η «μαμά-Τερέζα» (όπως άλλοτε γελώντας και άλλοτε με πικρία έλεγε) για τα «δραπετάκια» και τους κυνηγημένους. Κι όλο έτρεχε να βρει καβάτζες όταν δεν είχαν που να μείνουν, να δώσει κουράγιο όταν στέρευε, να τους περιμαζέψει (πάντοτε έσχατη ελπίδα S.O.S. το νούμερο του κινητού του) όταν λάχαινε «στραβή», να βάλει το χέρι στην τσέπη όταν ξέμεναν «ρεστάκια». Πάντοτε να βοηθήσει κι ας μην τους άξιζε πολλές φορές.

Ο Χάρης με το πηγαίο χιούμορ που πάνω απ' όλα ήξερε να αυτοσαρκάζεται, χωρίς ποτέ να νοιάζεται να το παίξει «μούρη» και να αυτοεπιβεβαιώνεται -από τα δημοφιλέστερα «σπορ» στο μικρόκοσμο της φυλακής-. Όλα αυτά τού ήταν τόσο ξένα και μακρινά. Παρά τα 23 χρόνια φυλακής, ποτέ δεν υπήρξε «φυλακόβιος».

Ο Χάρης, «μαμπάς» για όλους μας με το δικό του τρόπο να μας συμβουλεύει («...μικρέ, αυτό που μετράει στη ζωή είναι να μαζεύεις εμπειρίες») και να μας μαλώνει.

Ο Χάρης, πάντα gentleman με τις κυρίες.

Ο Χάρης που πάντα στα ραντεβού του ερχόταν πέντε λεπτά νωρίτερα, θεωρώντας ως αυτονόητη ένδειξη σεβασμού το να μην «στήνει» ποτέ κανέναν ούτε για πέντε λεπτά. Κι ας τολμούσαν κάτι τσουτσέκια να τον «στήνουν», λες κι είχε την παραμικρή σημασία ο χαμένος χρόνος της χαμένης τους ζωής σε σχέση με την ουσιώδη πληρότητα του χρόνου του Χάρη. Βαθιά προσβεβλημένος τούς περιφρονούσε αλλά ακόμα βαθύτερα μεγαλόψυχος σύντομα συγχωρούσε.

Ο Χάρης που κυνηγημένος στα χιονισμένα βουνά, για δυο κονσέρβες που έφαγε και λίγο γάλα που ήπιε, για δυο στεγνά παλιόρουχα που φόρεσε, άφησε πίσω του τριάντα χιλιάρικα⁴. «Φτωχοί άνθρωποι είναι κι αυτοί» σαν να τον ακούω να λέει.

Δυο λόγια ξεκίνησα να γράψω για σένα ρε φίλε, για το ποιος ήταν ο Χάρης Τεμπερεκίδης. Για το πόσο μεγάλη Τιμή μάς έκανες που αυτά τα χρόνια πορεύτηκες δίπλα μας. Δυο λόγια και με πλημμύρισαν οι μνήμες σου φίλε και που να σταματήσω;...

Όπως εκείνο το πρωί πάνω στο Πήλιο να χαζεύω το παιδικό σου φέροσμο και την άδολη χαρά σου -που κάτι μου θύμιζαν-.

Πού να σταματήσω;...

Σ' ένα παράπονο μονάχα και σ' ένα γαμώτο που σ' αυτή τη ζωή σου ΑΞΙΖΕ κάτι καλύτερο. Έτσι όπως το είπαμε και το πιστέψαμε και η πράξη μας το σφράγισε...

Salud y pesetas y tiempo para gustarlos Σύντροφε.

⁴ αναφορά σε γεγονός που είχε κάνει τότε μεγάλη εντύπωση, όταν ο Χάρης και οι συντρόφοι του διανυκτέρευσαν ένα βράδυ σε ένα παντρί και το πρωί, όταν ο κτηνοτρόφος αντιλήφθηκε τα σημάδια της διανυκτέρευσης, έσπευσε να ειδοποιήσει την αστυνομία

...η λεπτή κόκκινη γραμμή⁵

«Μέσα στο β' εξάμηνο του '47, ύστερα από τα μεγάλα χτυπήματα που κατάφεραν οι αντάρτες εναντίον των κυβερνητικών δυνάμεων, το κίνημα παρουσίασε στην Πελοπόννησο ανοδική πορεία. Η ψυχολογία του λαού άλλαξε. Οι χίτες αποπλίστηκαν ή περιόρισαν την εγκληματική τους δράση ή φρόντισαν να περιχαρακωθούν στις οχυρωμένες στατικές θέσεις των αστικών κέντρων.

Στις 7 η ώρα το βράδυ της 24^{ης} Νοεμβρίου 1947, δύναμη 200 περίπου ανταρτών των αρχηγείων Μαινάλου και Αχαιοηλίδας επιτέθηκε εναντίον της Αμαλιάδας. Τα εξωτερικά φυλάκια, όπως στα Αλώνια και στο γεφύρι έπεσαν χωρίς αντίσταση. Η διμοιρία του Ντουινιά, καβαλώντας τα συρματοπλέγματα μπήκε στις κάτω αίθουσες του γυμνασίου και καθήλωσε τους χωροφύλακες στην ταρατσα. Τα φυλάκια της Αγροτικής Τράπεζας και του Δημόσιου Ταμείου έπεσαν αλληλοδιαδόχως.

Με ειδικό τεχνίτη παραβίασαν τα χρηματοκιβώτια της Αγροτικής Τράπεζας και του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου παίρνοντας 13.000.000 δρχ. Εκείνο όμως που προξένησε αισθήματα χαράς και ανακούφισης

---

⁵ κείμενο του «δαίμονα» που δημοσιεύθηκε πρώτη φορά στο βιβλίο «ΛΗΣΤΕΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑΣ» των εκδόσεων ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΚΗ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ

στον λαό της υπαίθρου ήταν το κάψιμο των αρχείων της Αγροτικής Τράπεζας και η διαγραφή των αγροτικών χρεών»⁶.

Μετά την συμφωνία της Βάρκιζας και την παράδοση των όπλων του ΕΛΑΣ, οι «παρα»κρατικές συμμορίες οργιάζουν στην Πελοπόννησο. Χίτες και ταγματасφαλίτες συνεπικουρούμενοι από την χωροφυλακή προβαίνουν σε μια συστηματική εκστρατεία δολοφονιών, βασανιστηρίων και βιασμών σε βάρος αγωνιστών και των οικογενειών τους. Για μια ακόμα φορά για τους αγωνιστές δεν μένει παρά ο δρόμος για το βουνό. Στα 1946 σχηματίζονται στον Ταΰγετο, στον Πάρωνα και στο Μαίναλο οι πρώτες ένοπλες ομάδες που στην πορεία θα εξελιχθούν στον ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΣΤΡΑΤΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ που φτάνει το 1948 να έχει 3.000 μαχητές χωρισμένους σε πέντε αρχηγεία.

Ενέργειες σαν αυτή της Αμαλιάδας που περιγράφεται στην αρχή θα συμβούν επανειλημμένα. Αντάρτικες δυνάμεις, καλά εδραιωμένες στα βουνά, χτυπούν αστικά και ημιαστικά κέντρα στα οποία έχουν περιοριστεί οι δυνάμεις ασφαλείας. Οι αντάρτες κάθε φορά δεν παραλείπουν να ασχοληθούν και με τις τράπεζες, τις εφορίες και τα δημόσια ταμεία ανοίγοντας τα χρηματοκιβώτια τους και πυρπολώντας τα αρχεία τους.

«Με τη ψυχή στο στόμα ο μάστορας άρχισε να λιώνει τις κλάπες⁷. Βρήκαμε αρκετά χρήματα. Πήραμε τα χρήματα και τις γραφομηχανές. Μετά βάλαμε φωτιά στα αρχεία και τους φακέλους της Αγροτικής Τράπεζας.

Μέσα σε ένα καφενείο είχαν στριμωχθεί καμπόσοι ντόπιοι και δεν ήξεραν τι να κάνουν. Δεν ήξεραν τι συμβαίνει. Δεν πίστευαν πως οι αντάρτες θα χτυπούσαν την πόλη, τόσο βαθιά στον κάμπο.

Ο αρχηγός έδωσε εντολή να ζέψουμε δυο κάρα. Στο ένα βάλαμε τους τραυματίες και τους σκοτωμένους. Στο άλλο τα πράγματα. Πήραμε το δημόσιο αγροτικό δρόμο προς το χωριό Γεράκι. Μια ομάδα μπροστά, μετά τα δύο κάρα κι ύστερα η τσακισμένη φάλαγγα. Μετά την επιχείρηση η κούραση ερχόταν μονοκόμματη, βαριά, ασήκωτη. Το σκληρό τρίξιμο των κάρων ήταν η άχαρη πένθιμη μουσική που συνόδευε τους δύο νεκρούς. Η κούραση δεν άφηνε περιθώριο για θρήνους.

⁶ από το «Ο ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΣΤΡΑΤΟΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ» του Γιάννη Λέφα, εκδ. ΑΛΦΕΙΟΣ

⁷ το σημείο όπου «κουμπώνουν» οι μεντεσέδες της πόρτας του χρηματοκιβωτίου

Στο χωριό Γεράκι βρήκαμε κάτι αναπάντεχο. Ο κόσμος είχε βγει στο δρόμο και μας περίμενε. Κρατούσαν μπουκάλια με κρασιά και πιάτα με τυρί και μας κερνούσαν χαρούμενοι. Είχαν μάθει ότι κάψαμε τα χαρτιά της Αγροτικής Τράπεζας. Μας κέρναγαν κρασί και μας εύχονταν να πάμε και στον Πύργο. Το ίδιο έγινε σε όλα τα χωριά που περάσαμε. Συνεχίσαμε την πορεία όλη μέρα. Το βράδυ φτάσαμε στο Γούμερο και πέσαμε σαν ξεροί να κοιμηθούμε. Δεν θέλαμε τίποτε άλλο»⁸.

Το ξημέρωμα της 31^η Δεκεμβρίου 1947 το αρχηγείο Ταυγέτου χτυπάει την Ανδρίτσα. Μια ομάδα εισβάλλει στο σπίτι του διευθυντή του Δημοσίου Ταμείου, τον παίρνουν μαζί τους και τον υποχρεώνουν να ανοίξει το χρηματοκιβώτιο απαλλοτριώνοντας 75.000.000 δρχ.

Στις 11 Απρίλη 1948, συντονισμένες αντάρτικες δυνάμεις απ' όλη σχεδόν την Πελοπόννησο, μετά από άγρια μάχη καταλαμβάνουν τα Καλάβρυτα τα οποία κρατούν επί 48ωρο επιφέροντας βαριές απώλειες στις κυβερνητικές δυνάμεις και αποκτώντας μεγάλες ποσότητες οπλισμού, πολεμοφοδίων, φαρμάκων, τροφίμων και ειδών ένδυσης και υπόδησης. Οι τράπεζες «ανοίγουν διάπλατα» τα χρηματοκιβωτίά τους και συνεισφέρουν στον αγώνα το αμύθητο για την εποχή ποσό των 430.000.000 δρχ. «Συνεισφορά» 7.000.000 θα κάνει την 24^η Μαΐου 1948 και η Αγροτική Τράπεζα στη Κρέσταινα, προτού τα αρχεία με χρέη των αγροτών παραδοθούν στις φλόγες.

«Το κλειδί για την επιβίωση και την ανάπτυξη του Δημοκρατικού Στρατού στην Πελοπόννησο ήταν η εξασφάλιση σημαντικών χρηματικών ποσών. Η πληρωμή των ειδών που οι αντάρτες έπαιρναν από τους κατοίκους απέλυσε κατά πολύ τις δυσαρέσκεις των τελευταίων, ιδιαίτερα όταν τα ποσά της αποζημίωσης ήταν πολλές φορές ανώτερα της πραγματικής αξίας των αφαιρούμενων αγαθών.

Το ζήτημα ήταν η εξασφάλιση των αναγκαίων χρηματικών πόρων από τον Δημοκρατικό Στρατό. Η λύση ήταν και εδώ οι οργανισμοί και το Δημόσιο. Τράπεζες, οργανισμοί, δημόσια ταμεία προμήθευαν τα αναγκαία ποσά, φυσικά χωρίς την συναίνεσή τους. Καθώς από το β' εξάμηνο του '47, η αριθμητική ανάπτυξη του Δ.Σ.Π. πολλαπλασίαζε τα προβλήματα ανεφοδιασμού,

⁸ από το «ΣΤΟ ΟΝΕΙΡΟ ΠΑΝΤΑ Η ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ» του Κώστα Βούλγαρη, εκδ. ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ

η αναζήτηση χρηματικών πόρων αναδείχθηκε πρώτη προτεραιότητα στις επιχειρήσεις»⁹.

Το τέλος όμως του αντάρτικου ήταν προδιαγεγραμμένο. Το Δόγμα Τρούμαν και το πέρασμα της Ελλάδας από την αγγλική στην αμερικανική κηδεμονία θα είναι αποφασιστικής σημασίας. Οι βόμβες ναβάλμ δοκιμάζονται για πρώτη φορά στα ελληνικά βουνά ενώ τανκς, αεροπλάνα, τελευταίου τύπου οπλισμός, εκπαίδευση και οικονομική βοήθεια παρέχονται αφειδώς. Από την άλλη πλευρά -και ειδικά στην απομονωμένη Πελοπόννησο-, οι αντάρτες δεν έχουν να ελπίζουν σε καμία βοήθεια. Η κατάσταση γίνεται ασφυκτική τον Δεκέμβρη του '48 όταν στην Πελοπόννησο φτάνει και η 9^η Μεραρχία του Α' Σώματος Στρατού και 4 μοίρες των Λ.Ο.Κ. εκπαιδευμένες στον «ανορθόδοξο πόλεμο». Οι συνολικές δυνάμεις στρατού, χωροφυλακής και ένοπλων «παρα»κρατικών ξεπερνούν τις 30.000. Μέσα στον βαρύ χειμώνα των χιονισμένων πελοποννησιακών βουνών, οι 3000 αντάρτες του Δημοκρατικού Στρατού Πελοποννήσου θα εξοντωθούν σχεδόν στο σύνολό τους από μάχες, εκτελεστικά αποσπάσματα και ακόμα χειρότερα από την πείνα και το κρύο μην έχοντας καν την ύστατη λύση να σωθούν περνώντας τα σύνορα όπως συνέβη στη βόρεια Ελλάδα από χιλιάδες μαχητές και μετέπειτα πολιτικούς πρόσφυγες.

Μια από τις τελευταίες πράξεις αυτού του δράματος θα παιχθεί στο χιονισμένο βουνό Ζήρια της Κορινθίας στις αρχές Μάρτη του '49. Είκοσι περίπου αντάρτες με επικεφαλής τον Μανώλη Σταθάκη του αρχηγείου Αργολιδοκορινθίας, εγκλωβίζονται από ισχυρές δυνάμεις στρατού, χωροφυλακής και χιτο-μάδων¹⁰. Μετά από μέρες καταδίωξης, στις 3μ.μ. της 4^{ης} Μαρτίου 1949 θα δοθεί η τελική μάχη: «Σε μια στιγμή, η αντάρτισσα Γιαννούλα Γιανακούρα, αδελφή του καπετάν Πέρδικα, όταν έριξε και την τελευταία σφαίρα της, προέτρεψε τον Σταθάκη να την σκοτώσει για να μην πέσει στα χέρια των χωροφυλάκων που την πλησιάζουν. Δίπλα ήταν βαριά τραυματίες ο Δούβρης και ο Γιωργάκης Μοίρας. Ο Σταθάκης σκότωσε τον χωροφύλακα που πλησίαζε την Γιαννούλα, σκότωσε στην συνέχεια και την αντάρτισσα κι έπειτα,

⁹ από το «ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΜΦΥΛΙΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ, 1946-1949» του Γιώργου Μαργαρίτη, εκδ. Βιβλιόραμα

¹⁰ Μ.Α.Υ. ήταν κατά τον εμφύλιο ο «παρα»-κρατικός μηχανισμός των Μονάδων Ασφαλείας Υπαίθρου

με την τελευταία σφαίρα που είχε στο πιστόλι του αυτοκτόνησε. Στην συνέχεια, οι τελευταίοι επιζώντες της ομάδας αγκαλιάστηκαν και αυτοκτόνησαν με χειροβομβίδα»¹¹.

Στη Ζήρια, για τα επόμενα 50 χρόνια έμελλε να βασιλέψει η Τάξη. Σ' αυτόν τον γεμάτο παράδοξα τόπο όμως, λες και κάποια γεγονότα ενώνονται μέσα στο χρόνο με μια λεπτή κόκκινη γραμμή. Πενήντα ακριβώς χρόνια μετά, τον Φλεβάρη του '99, στο ίδιο ακριβώς βουνό (λίγα χιλιόμετρα νοτιότερα μονάχα) στήνεται ένα εκπληκτικά όμοιο σκηνικό. Τέσσερις (αυτή την φορά) καταδιωκόμενοι μέσα στο κρύο, το χιόνι και την πείνα. Και γύρω τους πάλι ο ίδιος κλοιός: χωροφυλακή, Λ.Ο.Κ. και χίτες. Μόνο που οι πρώτοι λέγονται πια Ελληνική Αστυνομία και οι χίτες ντύθηκαν φιλήσυχοι πολίτες, πάντα πρόθυμοι για «συνεργασία με τις αρχές».

Λίγες μέρες νωρίτερα ο Χάρης, ο Αντώνης, ο Σάκης, ο Γιαννάκης οπλισμένοι έχουν μπει σε ένα παλιό ανταρτοχώρι κοντά στα Καλάβρυτα, την Κλειτορία (με ηρώο στην πλατεία να μνημονεύει τους νεκρούς του Δημοκρατικού Στρατού). Στόχος, όπως είπαμε και παλιά, ήταν πάλι η Αγροτική Τράπεζα. Τώρα πια όμως μονάχα τα ταμεία της. Στην on line εποχή μας δεν έχει μάλλον και πολύ νόημα να κάψει αρχεία. Τα χρέη είναι καλά φυλαγμένα σε σκληρούς δίσκους. Ειδικά ο Χάρης όμως ήταν από εκείνους που θα τα «φούντωνε». Έτσι κι αλλιώς ήταν από Εκείνους. Οι γονείς του το '49 περάσανε τα σύνορα κυνηγημένοι. Όλο και κάποια αρχεία Αγροτικής Τραπέζης θα είχε κάψει ο πατέρας του. Πρόσφυγας στην Πολωνία του «υπαρκτού σοσιαλισμού» γεννήθηκε ο Χάρης. Κάποια στιγμή γύρισαν στην Ελλάδα. Ο Χάρης ατίθασο παιδί σε δρόμους παραβατικότητας. Μικροκλοπές, αναμορφωτήριο, αποφυλάκιση, ληστεία μετά φόνου, φυλακή σε άγριους καιρούς, αποδράσεις, εξεγέρσεις, διαβάσματα, γνωριμία με τους «απ' έξω», ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ.

Είκοσι χρόνια μετά πάλι έξω. Μη ιδρυματοποιημένος, ζεστός, ανθρωπίνος, ζωντανός.

Για λίγο στην μισθωτή εργασία, μα πως αντέχεται αυτό το πράγμα; Ίδια φυλακή δίχως κάγκελα. Ποτέ ξανά. Το τσεκούρι ξεθάβεται.

Ο Χάρης. Ο Αντώνης με πορεία κι αυτός στις φυλακές. Ο Γιαννάκης, μικρός αλλά έχοντας προλάβει να γνωρίσει τα Σωφρονιστικά Καταστή-

¹¹ από διήγηση του Γ. Χαραλαμπίδου / Κυρ. Ελευθεροτυπία 13-3-1989

ματα Αηηλίκων. Και ο Σάκης. Οι απόκληροι του ονείρου της κατανάλωσης και της καπιταλιστικής «ευημερίας». Ξεκινάνε να πάρουν αυτό που τους αρνούνται. Αυτό που οι ίδιοι αρνούνται να χαραμίσουν όλη τους την καθημερινότητα στο κυνήγι της απόκτησής του. Και προτιμούν να ρισκάρουν για να το πάρουν ποντάροντας ζωή και ελευθερία. Δυο κλεμμένα αμάξια, ένα τελευταίο check στα όπλα και πάμε: salud y pesetas y tiempo para gustarlos.

Στην είσοδο του παλιού ανταρτοχωριού τούς υποδέχεται σαν καλός οιωνης η μεγάλη ταμπέλα με το σήμα της ειρήνης: ΚΑΛΩΣ ΗΛΘΑΤΕ ΣΤΗΝ ΚΛΕΙΤΟΡΙΑ. Η «δουλειά» γίνεται αλλά μετά όλα πάνε κατά διαόλου. Το δεύτερο αμάξι της διαφυγής κολλάει μέσα στα χιόνια και τις λάσπες του χωματόδρομου. Κυνηγημένοι, σε μια άγνωστη για αυτούς περιοχή, στα χιόνια. Θερμοκρασία πολύ υπό το μηδέν. Οι μέρες πέρνανε με πείνα και με τους χωροφύλακες και τους χίτες στο κατόπι τους. Ένα βράδυ κρύβονται σε κάποιο μαντρί. Βρίσκουν λίγες κονσέρβες, λίγο γάλα και κάτι στεγνά παλιόρουχα. Αφήνουν πίσω τους 30 χιλιάρικά. Ο τσοπάνης (ο χίτης που λέγαμε) βλέπει την άλλη μέρα τα σημάδια της διανυκτέρευσης και σπεύδει να καρφώσει: «από εδώ πέρασαν». Την πέμπτη μέρα της καταδίωξης, ο Χάρης εξαντλημένος έρχεται αντιμέτωπος με μια ομάδα των ΕΚΑΜ στη χαράδρα της Καστανιάς. Πυροβολεί πρώτος για να μην τους αφήσει (πιστεύω) κανένα περιθώριο να τον πάρουν ζωντανό. Τον γαζώνουν με ριπές πολεμικού τυφεκίου G3.

- Ποιοι είναι ρε πούστη οι άλλοι;

- Δυο ρουμάνοι κι ένας αλβανός.

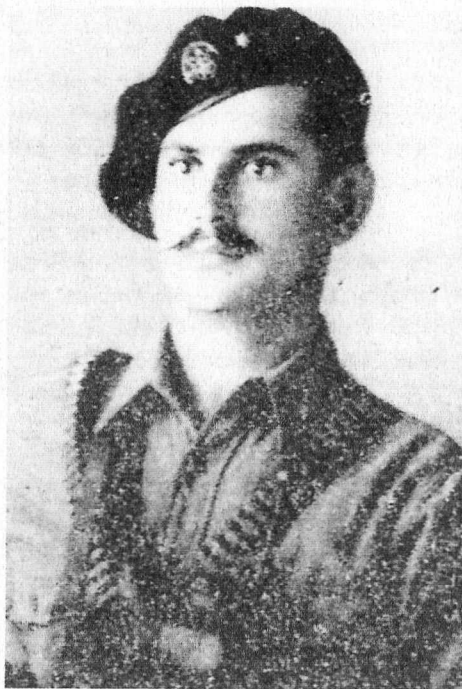
Ο Χάρης (ξε)«καρφώνει» τους συντρόφους του και ξεψυχάει. «Ομερτά μέχρι και τον θάνατο» έγραψαν οι εφημερίδες.

Δυό μέρες μετά, ο Αντώνης βρίσκεται νεκρός, παγωμένος σε μια σπηλιά.

Οι μέρες κυλάνε. Ο Γιαννάκης τραυματισμένος να αιμορραγεί σε κάποιο εξοχικό που διέρρηξε. Το κλάμα της μάνας του απέναντι στα κοράκια: χωροφύλακες και κάμερες (απ' αυτούς τους καριόληδες το '49 δεν είχε τουλάχιστον).

Τελευταίος ο Σάκης με τα πόδια σακατεμένα από τα κρουπαγήματα.

Η Τάξη ξανα-αποκαθίσταται στη Ζήρια.

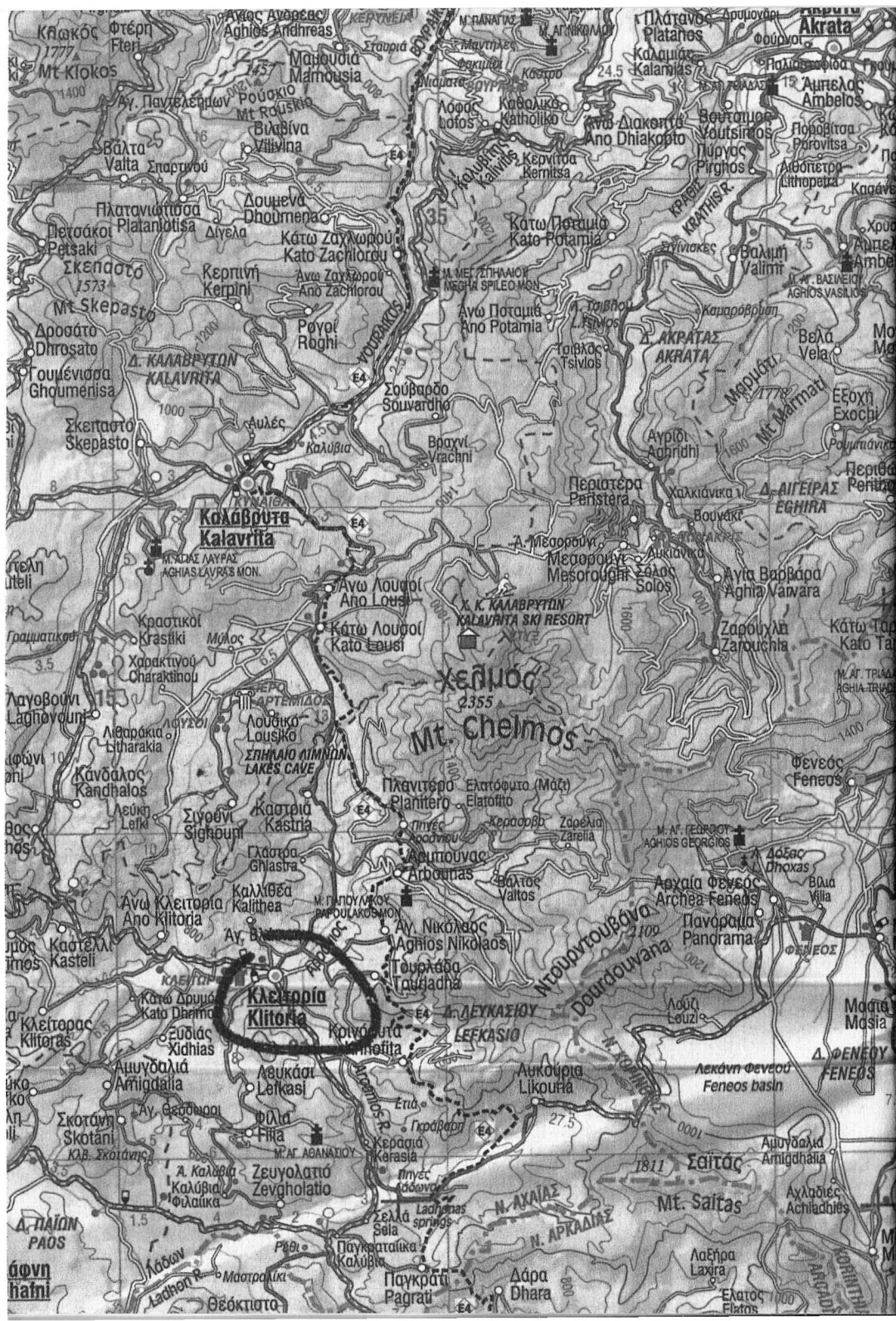
Ο Μανώλης Σταθάκης γεννήθηκε στους Μολάους Λακωνίας. Ως διοικητής λόχου του 8ου συντάγματος του Ε.Λ.Α.Σ. συνέτριψε γερμανική φάλαγγα στις 24 Απρίλη του '44, στη θέση Γκαγκανιά Λακωνίας. Μεταξύ των νεκρών ήταν και ο στρατηγός Κράιζε, διοικητής των Γερμανικών Δυνάμεων Νοτίου Ελλάδος.

Μετά τη Βάρκιζα ανέβηκε ξανά από τους πρώτους στον Πάρνωνα ως παράνομος. Τον Μάρτη του 1947 -και ενώ πια είχε συγκροτηθεί ο Δημοκρατικός Στρατός Πελοποννήσου- ανέλαβε στρατιωτικός διοικητής του Αρχηγείου Μαινάλου (Αρκαδίας). Τον Απρίλη του '48 του ανατέθηκε η διοίκηση του αρχηγείου Αργολιδο-Κορινθίας. Έλαβε μέρος και διακρίθηκε στις σημαντικότερες μάχες που έδωσε ο Δ.Σ.Π.

Αυτοκτόνησε στις 3-3-1949, με την τελευταία σφαίρα του όπλου του, κατά τη διάρκεια μάχης στη θέση Καρυά της Ζήριας, λίγα χιλιόμετρα βόρεια της Καστανιάς όπου σκοτώθηκε ο Χάρης.

Το μνημείο των ανταρτών του Ε.Λ.Α.Σ. και του Δημοκρατικού Στρατού στην Κλειτορία.

Η έκδοση αυτή -στη «χέρι με χέρι» διακίνηση- διατίθεται έναντι κατά βούληση «αντιτίμου» και τα χρήματα θα διατεθούν για την ενίσχυση αγωνιζόμενων κρατούμενων. Το πώς διατέθηκαν τα χρήματα θα ανακοινωθεί στο halastor.blogspot.com

demon.books@yahoo.com

...οι θεωρητικοί που δε ζουν μια εξεγερτική ζωή
δε λένε τίποτα που να αξίζει να λεχθεί
και οι ακτιβιστές που αρνούνται να σκεφτούν κριτικά
δεν πράττουν τίποτα που να αξίζει να γίνει.

Ριζοσπαστική θεωρία είναι η σκέψη που ολοκληρώνεται
μέσα σε μια εξεγερτική ζωή και μαθαίνει
να εκφράζεται με ακρίβεια αλλά και ρευστότητα.

Όταν αναπτυχθεί κόβει σαν καλοακονισμένο μαχαίρι.

...και βλέπω και ξέρω και υποφέρω τη βρωμερή φάρα των σταυρωτών του. Έχω δει τα αποσπάσματα που τον καταδιώκουν, τα εκτελεστικά αποσπάσματα έχω δει. Κι ακόμα ακούω τα σκυλιά τους ν' αλυχτούν στο κυνήγι του, τους γρυλισμούς των γουρουνιών, τους αγριεμένους ψίθυρους των δεσμοφυλάκων του έχω υποφέρει.

Όμως εκείνος πάντα θα χαμογελά. Πάντα θα στέκει όρθιος και σιωπηλός κάτω από τις σημαίες της επίθεσης. Ίδιος γερο-απάτσι πολεμιστής. Χωρίς οίκτο χαμογελά αυτός ο βασανισμένος πύργος. Τόσο φιλικά, τόσο ζεστά, τόσο ήσυχα, απόμακρος μέσα σε όλα τα βασανιστήρια που του κάνετε.

Δε σβήνει το χαμόγελο γκιλοτίνα.

Δεν υποχωρεί.

Δεν συγκατανεύει.

Δεν συγχωρεί.